

ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ,

формирано за конкурса за редовен доцент по граждански процес – шифър 3.6 от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления за нуждите на СУ "Св.Климент Охридски", Юридически факултет обявен в ДВ № 90 от 16.11.2012 г.

СТАНОВИЩЕ

от Силви Василев Чернев, доцент по граждански процес в Центъра за юридически науки на Бургаски свободен университет и в правния факултет на ПУ „Паисий Хилендарски”, доктор по право

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА, ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. По обявления от Софийски университет „Св. Климент Охридски“ конкурс за академичната длъжност редовен доцент „Граждански процес“ професионално направление „Право (шифър 3.6.) от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления“ участва един кандидат – д-р Камелия Николаева Цолова

При обявяването на конкурса и формирането на научното жури са спазени всички нормативни изисквания.

II. Камелия Цолова е родена на 28.04.1970 г. Завършила е юридически факултет на Софийския университет “Св. Кл. Охридски” през 1994 г. От 1999 г. до настоящия момент последователно е редовен асистент, старши асистент и главен асистент по граждански процес в същия университет. През 2009 г. е защитила дисертация на тема: „Подпомагащата страна в съдебния исков процес“ и е придобила научната степен „доктор“ по специалността граждански процес.

Същевременно е работила като главен юрисконсулт в Главно управление „Държавен финансов контрол“ в Министерство на финансите (1996 – 1997 г.), адвокат (Софийска адвокатска колегия) през периода 1997-1999 г. и юрисконсулт към Централно управление на БАН.

От 2010 г. е арбитър в листата по вътрешни дела на Арбитражния съд към Българската търговско-промишлена палата; в периода 2003-2011 г е била медиатор към Националния институт за помирение и арбитраж; консултант и медиатор по проекта *“Семейна медиация”*, осъществяван от Фондация *“ПАРТНЬОРИ БЪЛГАРИЯ”*.

В периода след 2010 г. води лекционен курс по граждански процес за задочно обучение в СУ „Св. Климент Охридски“. Участва и в редица други дейности, свързани с преподаване и оценка на научно творчество.

III. След придобиването на научната степен доктор Камелия Цолова е автор на редица научни трудове: Публикуван монографичен труд със заглавие: „Частичният иск“, издателство Сиби, София; Статия "Порочното решение при признание на иска и защитата срещу него", публикувана в Сборник в памет на проф. д-р Живко Сталев, изд. Сиела, 2009. Автор е и на приета за печат в «Търговско право», 2013, № 1 статия „Подлежат ли на отмяната по чл. 537, ал. 2 ГПК нотариалните актове за сделки с вещни права върху недвижими имоти“.

И трите работи, представени за участие в конкурса, са от областта на гражданско-процесуалното право.

IV. Сред научната продукция на кандидата особено място заема представения от нея хабилитационен труд - монографията „Частичният иск“.

Монографията е оригинален труд, съдържащ редица научни приноси. Тя представлява първото българско самостоятелно научно изследване, посветено на тази тема. В пълнота са разгледани множество проблеми, произтичащи от отделните аспекти на предявяването на частичен иск.

1. На първо място следва да се отбележи широкото използване на сравнително-правен метод. В пълнота са представени най-разпространените схващания на чужди автори по отделните засегнати въпроси, като авторката не само е възпроизвеждала съдържанието на становищата на цитираните автори, но успоредно с това е извършила и анализ на тези становища.

2. В пълнота са представени и всички становища, застъпвани по различно време в българската гражданскопроцесуална литература.

3. Посочена и обсъдена е цялостната налична съдебна практика по всеки един от отделните въпроси, включени в предмета на изследването.

4. На базата на широката исторически, сравнително-правен материал и обилната съдебна практика авторката е разгледала в детайли отделните проблеми и е изложила своите разбирания по всеки един от тях.

В частност би следвало да се споменат следните положителни моменти:

4.1. Отделянето на случаите на предявяване на частичен иск („явен” и „скрит”) и следващите от това разграничения. Напълно приемливи са както крайният резултат от това разграничение (стр. 30 и сл.), така и предложеният критерий за отграничаване на частичния иск от случаи, които наподобяват този вид иск, но не могат да се окачествят като такива (стр. 41 и сл.).

4.2. Напълно приемливи са разсъжденията на авторката относно приложното поле на частичния иск от гледна точка на материалните права, възможен предмет на такъв иск. Следва да се сподели изводът, че искът, с който се предявяват вземания, представляващи елементи на едно и също правоотношение, но възникващи в различни периоди, не следва да се окачествява като частичен.

4.3. Интерес представляват разсъжденията на авторката по повод предмета на частичния иск, в частност разсъжденията относно връзката на размера на иска с неговия предмет и самостоятелното значение на размера на иска. Напълно приемливи са разсъжденията по тези въпроси, изложени на стр. 76. Всъщност върху тези разсъждения авторката основава голяма част от последващите си изводи.

4.4. Приемливо е крайното становище относно определянето на държавната такса по частичен иск.

4.5. В широта са изследвани връзките на частичния иск и ефектите на спиране и прекъсване на давността. Съществен принос представлява изследването в частта му, разглеждаща проблемите на частичния иск в случаите, когато законът е предвидил преклузивни срокове за предявяване на съответния иск.

4.6. Интересно и практически полезно е изследването в частта му относно възможните отклонения от типичното развитие на производството, при които са открити особености, свързани с това, че делото се води по частичен иск - изменението на размера на частичния иск; възможността за предявяване на такъв иск от процесуален субституент; хипотезата на прехвърляне на спорно право при предявен частичен иск; предметът и последиците на отказа от такъв иск и на сключването на съдебна спогодба.

4.7. В светлината на въведения нов режим на признанието на иска с ГПК от 2008 г. са полезни и интересни разсъжденията относно възможността и евентуалните последици на признание, извършено по отношение на частичен иск.

4.8. В съответствие със застъпените изходни становища са очертани обхватът на силата на пресъдено нещо и изпълнителната сила, проявлението на задължението за зачитане на силата на пресъдено нещо при разглеждане на иск за първоначално непредявената част от иска и др.

4.9. Интересно от теоретическа гледна точка и от сериозно значение за практиката по частични иски е изложението относно проявлението на отвода за висящ процес във връзка с предявен частичен иск и едновременно предявен иск за непредявената част от същото вземане.

Могат да се посочат и редица други явно положителни характеристики на обсъждания труд, за което форматът на настоящото изложение не дава възможност.

5. Наред с посочените положителни характеристики на обсъждания труд следва да се отбележат и някои слабости:

5.1. Липсва изброяване и анализ на случаите, в които се прибегва до използването на частичен иск. Не са анализирани в детайли или изобщо не се споменават случаите, при които предявяването на частичен иск се налага поради несигурност относно допустимостта на иска; несигурност относно субективната легитимация, съмнения относно действителността или оперативността на арбитражна клауза и др.

При почти пълната липса на правна уредба от методологическа гледна точка е следвало да се изходи именно от случаите, в които се прибягва до използването на частичен иск.

5.2. Формалистично и неприемливо е да се въвеждат допълнителни изисквания за редовност на исковата молба при предявяване на частичен иск, особено пък да се поставя изискване за посочване на целия размер на правото, относно което се предявява такъв иск. Всъщност един от най-често срещаните случаи на предявяване на частичен иск е именно този, при който към момента на предявяване на иска ищецът все още няма знание за целия размер на вземането си, относно което търси защита. Подобно е положението и във връзка с въвеждане изискване за наличие на правен интерес от предявяване на иска като частичен (стр. 89).

5.3. По принцип становището, че при предявяване на частичен иск предмет на делото се явява съществуването на правото относно, което се предявява този иск, е приемливо. Препоръчително е при бъдеща разработка това становище да се обоснове в по-пълна логическа последователност и избистряне на езиковия израз и то на всички места в изложението, за които това становище е изходно. Това би направило становището по-убедително. В настоящия вариант се остава с противоречиви впечатления в отделните моменти на труда – най-вече във връзка с определянето на предмета на силата на пресъдено нещо и нейните обективни предели и значението на решението по частичен иск за бъдещ процес.

5.4. Почти пълната липса на правна уредба на частичния иск и всеотранното и задълбочено изследване на отделните му аспекти, което се наблюдава, и което е основание за даване на несъмнено положителна оценка на разглеждания труд, задължават авторката при бъдеща работа по проблемите на частичния иск да даде предложение за цялостна правна уредба на този институт.

V. В публикуваните от Камелия Цолова статии са засегнати важни от теоретическа и практическа гледна точка проблеми, както следва:

1. "Порочното решение при признание на иска и защитата срещу него», «Сборник в памет на проф. д-р Живко Сталев». Сиела, София, 2009, 72-95.

Въвеждането на нов режим на признанието на иска с новия ГПК постави на дневен ред редица въпроси. Разглежданата статия е посветена на проблемите, свързани с пороците на този нов вид съдебно решение и средствата за защита срещу тях. Особен интерес представлява анализът на проблемите, които възникват във връзка със спецификата на признанието на иска, а именно случаите на липса или невалидност на признанието на иска. Авторката сочи специфични основания за обжалване, свързани с липсата или порочно формираната воля на ответника, извършил признанието на иска (насилие, грешка, измама, заплашване и др.). Аргументира и становището, че влязлото в сила съдебно решение при признание на иска подлежи и на отмяна по реда на чл. 303 ГПК, когато е засегнато от регламентираните в посочените разпоредби пороци. В резултат на направения анализ, е достигнат изводът, че поради особеностите на решението при признание на иска част от отменителните основания не намират приложение.

Застъпените становища са напълно приемливи и имат сериозно практическо значение. Остава дискуссионен и неизследван случаят, когато престъпното обстоятелство по смисъла на чл. 303, ал. 1, т. 2 ГПК, е резултат от действието на лице, извън споменатите в този текст. В този последен случай биха се поставили както въпрос изобщо за приложимостта на института на отмяната, така също и сложни въпроси във връзка със страните по гражданското дело при установяване на престъпното обстоятелство посредством иск по чл. 124, ал. 5 ГПК.

2. Втората статия е «Подлежат ли на отмяната по чл. 537, ал. 2 ГПК нотариалните актове за сделки с вещни права върху недвижими имоти», приета за печат в «Търговско право», бр. 1, 2013 г.

Статията съдържа редица полезни разграничения между конститутивните и констативните нотариални актове. В резултат на анализа се стига до интересния извод за

неприложимост на разпоредбата на чл. 537, ал. 2 ГПК по отношение на нотариалните актове, с които се удостоверяват правни сделки (конститутивни нотариални актове). Застъпваното становище е добро начало за провокиране на сериозна дискусия и заслужава положителна оценка и от тази гледна точка. С ценния анализ и поставения дискуссионен въпрос статията предоставя възможност за разширяване на представите ни за правни явления, които обикновено остават извън ползването на сериозни теоретични изследвания.

VI. Представените за конкурса научни трудове на Камелия Цолова отговарят изискванията на закона. В тях се съдържа пространен анализ на неизследвани или слабо изследвани процесуални явления, основани са на значителни по обем сравнително-правни и исторически изследвания, обхваната е цялата съществуваща съдебна практика. Кандидатката демонстрира сериозни познания и възможности за анализ. Разработките имат и сериозно практическо значение.

Освен научните и преподавателски качества на Камелия Цолова следва да бъде споменато успешното ѝ участие като арбитър по много на брой вътрешни арбитражни дела пред Арбитражния съд при Българската търговско-промишлена палата, от което имам лични впечатления като арбитър в същия съд.

Предвид гореизложеното, предлагам на уважаемото Научно жури да вземе решение, с което да даде на д-р Камелия Цолова званието „доцент по граждански процес, професионално направление „Право“ – шифър 3.6 от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления за нуждите на СУ "Св.Климент Охридски".

София, 21 февруари 2013 г.

С УВАЖЕНИЕ:

(Силви Чернев)